

VEDLEGG

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Statsråden

Energi- og miljøkomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/569-

21. februar 2022

Representantforslag 96 S (2021-2022) om forbud mot gummigranulat

Jeg viser til brev fra Energi- og miljøkomiteen av 11. februar, med representantforslag 96 S (2021–2022) fra stortingsrepresentantene Marian Hussein, Kari Elisabeth Kaski, Lars Haltbrekken og Birgit Oline Kjerstad om forbud mot gummigranulat.

Først vil jeg si jeg er svært glad for at forurensing fra gummigranulat settes på dagsordenen gjennom representantene sitt innspill. Jeg deler fullt og helt representantenes bekymring om marin forurensning og spredning av mikroplast som et globalt miljøproblem. Som representantene mener jeg at problemet må løses med internasjonalt samarbeid. Derfor arbeider regjeringen aktivt for å få på plass en forhandlingsprosess for en rettslig bindende global avtale om plastforurensning. Som president for FNs 5. miljøforsamling jobber jeg for at en slik beslutning fattes på forsamlingen som finner sted om en uke. Samtidig må alle land se på tiltak som reduserer tilførsler fra egne kilder. Gummigranulat fra kunstgressbaner er en betydelig kilde til mikroplastforurensning i Norge.

Det er anslagsvis 1700 kunstgressbaner i Norge. For å gjøre noe med denne store kilden til mikroplastforurensning ble det i fjor sommer innført et regelverk i forurensningsforskriften om utforming og drift av kunstgressbaner. Reguleringen vil kunne redusere forurensning fra gummigranulat med over 90 %.

Regelverket stiller blant annet krav til fysisk barriere rundt idrettsbanen som forhindrer spredning av gummigranulat og at det lages oppsamlingsløsninger som hindrer at gummigranulat spres utenfor banene. Det inneholder også en substitusjonsplikt som innebærer at den ansvarlige for idrettsbaner som bruker gummigranulat skal vurdere om det finnes alternativ som medfører mindre risiko for miljøforstyrrelse og velge dette alternativet dersom det kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.

1. Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med et forslag om et forbud mot all bruk av løst gummigranulat, ny oppkverning av bildekk og all bruk av faststøpt gummigranulat der det er risiko for eksponering og utlekking. Utredningen skal inneholde en vurdering av innretningen for en kompensasjonsordning for berørte parter (kommuner, idrettslag m.m.), samt kartlegging av alternativer til gummigranulat, og mulige norske næringssatsinger knyttet til dette.

Som vist til er gummigranulat fra kunstgressbaner allerede regulert i Norge. Eksisterende regulering av gummigranulat er et styringseffektivt virkemiddel for å redusere forurensningen. Regelverket stimulerer til at idretten bytter til fyllmaterialer som ikke inneholder plast, samtidig som det tas hensyn til kvaliteten på baneunderlaget og til kostnadene. Det er uenighet og usikkerhet knyttet til spillegenskaper, miljøeffekter og levetidskostnader ved ulike typer alternative fyllmaterialer til gummigranulat som er tilgjengelige i dag. Utviklingen av nye produkter kan bidra til at plastholdig fyllmateriale fases ut over tid, men det må være en sikrere tilgang på gode alternative fyllmaterialer både til topp- og breddeidretten.

Det pågår, som representantene viser til, en prosess på europeisk nivå for å regulere tilsatt mikroplast i en rekke produkter. Det er forventet at et forslag til regulering vil legges frem av EU-kommisjonen om kort tid. Gummigranulat faller inn under definisjonen av mikroplast, men det er ikke avklart om et slikt forslag vil innebære et forbud eller særskilte krav til bruk av gummigranulat.

Det er gode grunner til å ikke ta stiling til et forbud før den ventede reguleringen fra EU er kommet.

Hva gjelder farlige stoffer, er det avgjørende at reguleringene i kjemikalierregelverket overholdes. Flere av stoffene som er påvist i plast- og gummigranulat i Naturvernforbundets undersøkelse er blitt strengere regulert de senere årene eller er i prosess for videre regulering.

Det europeiske kjemikaliebyrået har i 2017 og 2021 undersøkt risikoen forbundet med stoffer i plast- og gummigranulat. Det ble konkludert med at helserisikoen for spillere på fotballbaner, inkludert barn, og arbeidere som installerer og vedlikeholder banene er lav, men at det kan være behov for ytterligere undersøkelser av enkelte stoffer i plast- og gummigranulat.

Til forslaget om forbud mot oppkverning av bildekk vil jeg vise til at oppkverning er begrunnet i også andre formål enn bruk i kunstgressbaner. For eksempel kan oppkverning være nødvendig som en del av avfallsbehandlingen av dekk.

Et forbud mot faststøpt gummigranulat, som representantene også viser til, er lite treffsikkert. Dette skyldes blant annet at nesten all plastforurensning fra kunstgressbaner kommer fra de løse gummigranulatene og ikke mattene. Representantene foreslår også at en kompensasjonsordning utredes. Jeg vil understreke at det er et grunnleggende prinsipp i forurensningsloven at det er den ansvarlige for forurensningen som skal betale. En kompensasjonsordning vil kunne stride mot dette prinsippet.

Jeg støtter representantenes i at spredning av mikroplast må begrenses, også fra kunstgressbaner. Vi har akkurat fått på plass et regelverk med plikter som i stor grad skal forhindre forurensning fra gummigranulat. Regelverket inneholder også en plikt til å vurdere alternativer til plastholdig fyllmateriale. Samtidig skal vi følge opp krav som kommer i EU, som det er klokt å avvente før nye nasjonale tiltak.

2. Stortinget ber regjeringen utrede et generelt forslag om å forby all bruk av gummigranulat og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Jeg viser til ovennevnte svar.

3. Stortinget ber regjeringen, ved neste revisjon av tilskuddsordning for anlegg for idrett og fysisk aktivitet, som skal gjennomføres innen 15. juni 2022, inkludere et unntak fra dagens regel om rehabilitering av idrettsdekker først etter ti års bruk, for å sikre finansiering for anlegg som viser seg å ha kortere levetid, når dette er et resultat av å teste ut nye løsninger uten løst gummigranulat.

Kultur- og likestillingsministeren viser til følgende:

Kultur- og likestillingsdepartementet forvalter tilskuddsordningen til anlegg for idrett og fysisk aktivitet representantforslaget henviser til. Regelverket for ordningen revideres årlig. Ved neste revisjon, som skal gjennomføres innen 15. juni i år, gjeldende tildelinger i 2023, vil departementet vurdere på hvilken måte det kan stimuleres til å bygge kunstgressbaner uten løst gummigranulat.

I denne ordningen kan det normalt søkes midler til rehabilitering etter 20 år. Det er gjort unntak for blant annet idrettsdekker, slik at man kan søke om midler til rehabilitering etter 10 år.

Gjennom prosjektet KG2021, ledet av Senter for Idrettsanlegg og Teknologi ved NTNU, har KUD bidratt med ca. 1 million kroner til utprøving og testing av kunstgressbaner uten løst gummigranulat. Som en del av dette prosjektet ble det i 2019 og 2020 inngått avtale med til sammen 6 baner. Det er gitt åpning for at disse banene kan søke om midler til

rehabilitering etter 5 år. KUD er kjent med at KG2021 har samarbeid med 5 øvrige baner. Unntak for disse, og eventuelle videre tiltak vil tas stilling til når rapport fra prosjektet foreligger i løpet våren 2022.

Med hilsen

Espen Barth Eide